

Nhà Sư Vương Lụy

hay là **Hồng Nhạn Lưu Ly** (*The Lone Swan*)

Tác Giả: Tô Mạn Thù

Bản Dịch: Bùi Giáng

CHƯƠNG MƯỜI SÁU

Ngực tôi bỗng chấn động hãi nhiên, tôi hiểu điều cốt yếu trong lời nói hỏn hển kia. Tôi bàng hoàng gay cấn, quày thân bước tễ sang bên. Rồi cổ lấy giọng chậm rãi, làm bộ thản nhiên, đưa tay chỉ mặt biển mà rằng:

- A tỹ nhìn ra ngoài kia, cái bóng đen gì như thể ở giữa lòng biển mù khơi. Đường như đó là chiếc ghe ngư phủ lạc loài ở trong sương. Phải chăng? Phải chăng? Nhiên da? Phủ da?

Tĩnh Tử cúi đầu không đáp, nàng bước tới sát bên ngực phổi tôi, đưa hai làn mắt xanh nhìn vào mặt tôi một cái. Tôi đứng dưới màu trắng mênh mông, ngưng thần nhìn kỹ hai má nàng, ngó tỉ mỉ vào hai môi miệng nàng. Ôi phù dung như điện, liễu như mi. Một khuôn mặt huyền ảo. Như vàng nguyệt nguyên tiêu với làn tóc mây lò xo xòa xung quanh xúm xít lại. Lúc nấy giờ cảnh vật bốn bề lặng lẽ, vạn vật cô liêu... Lòng tôi mất hết khả năng tự trấn định. Tôi ngẩng mặt ngó lên trời. Trời tràn lan ô vân hắc vụ. Chỉ lấp lánh vài đóa gnôi sao lạc lõng phiêu phiêu hốt hốt nhấp nhô chút tàn phai ánh sáng..." In every land I saw, wherever light illumined, Beauty and Anguish walking hand in hand the downward slope to death..."

- Khắp nơi nơi xứ sở đất đai người? Nơi ánh sáng lập lòe nơi u tối? Tôi chỉ thấy riêng một niềm vui vơi? Lạnh căm căm hồ hải mộng tan rời. Ôi kiêu diễm và hoang mang khắc khoải. Nắm tay nhau bước xuống dốc xuôi đời. Về cõi chết âm u ồ vô hạn... Còn gì đâu sau những phút chung ngòi?

Tôi bất giác tự nhủ: "*Hỡi ôi! Đây phải chăng thế gian của con người. Vùng đất đai này không còn bờ thanh lục nguyệt. Đêm nay vì duyên do nào, ta lạc lõng về chốn non nước bi thương này*".

Tôi đang nghĩ bần thần ra như thế, chợt có một vật gì như một mảng bông tơ nồn xứ Ngô dịu mềm ám áp đặt thiêm thiếp lên bàn tay tôi. Té ra đó là bàn tay Tĩnh Tử đặt lên, nắm lấy tay tôi, kéo tôi lại, kéo tôi lại ngồi lên một tảng đá lạnh không khô. Tôi đành ngồi sát bên nàng không cách gì thoát thân. Lâu lắm, Tĩnh Tử mới lên tiếng nói, bằng giọng réo rất trong veo, nhưng như sâu như oán:

- Em xin hỏi anh Tam Lang, di đã nói với anh về chuyện chúng ta chưa?

- Tôi lúc bấy giờ tâm thần hoảng hốt, tay chân như muốn run lên lẩy bẩy, hai hàm răng suýt lật bật cảm cập. Tôi cúi gằm đầu xuống, không dám ngó nàng. Trong lòng tự nhủ: "*Ước tình bủa vây, có chấp cánh cũng không để mà bay đường trời*." Chỉ nghe Tĩnh Tử liên tiếp hỏi dồn dập:

- Tam Lang! Quả thật a di đã nói lời gì? Tam Lang chẳng lẽ không hiểu gì hết cả về thế tình hay sao? Hay là Tam Lang trong lòng rõ hết, mà không chịu nói ra lời?

Vì lẽ chi em phiền não thế này? Vì lẽ chi anh chẳng đoái hoài chút gì cả? Em cứ thấy anh ủ rũ ưu tư hoài, nhưng không dám hỏi han làm rầy anh. Anh chẳng thấy nhìn gì hết cả hay sao? Hay Tam Lang trong lòng rõ hết, mà không chịu nói ra lời? Vì lẽ chi em phiền não thế này? Vì lẽ chi anh chẳng đoái hoài chút gì cả? Em cứ thấy anh ủ rũ ưu tư hoài, nhưng không dám hỏi han làm rầy anh. Anh chẳng thấy nhìn gì hết cả hay sao?

Tôi cố gắng hết sức chế ngự mối kinh hoàng, lấp bắp mà rằng:

- A nương chẳng có nói gì hết. Dẫu có nói, tôi cũng mơ hồ không hiểu và không còn nhớ gì.

Tôi vừa thốt lời đó ra, chợt cảm thấy Tĩnh Tử gân mạch lẩy bẩy đảo điên, bàn tay nàng rời rã buông xuôi. Tôi biết nàng kinh ngạc dị thường vì lời nói của tôi. Tôi đương tìm sự khác nói lảng đi chợt một trận gió nồm nùng từ ngoài biển thổi lại, thổi tới ghềnh đá núi, băng ngàn mà đi. Tôi đứng im lìm Tĩnh Tử hoảng nhiên nhìn bốn phía, nàng thò tay vào trong mình mẩy, rút ra một tấm khăn đem ấn vào giữa lòng bàn tay tôi như ấn một vật ôn tồn huyền bí. Rồi lên tiếng bảo:

- Tam Lang, trong chiếc khăn tay này có thù thừa lê hoa tiên ở một góc, em thử còn nhỏ học thù với mẹ và làm nên vật đó. Em xin tặng anh, gọi là báo đền chút ít bức kiệt tác hôm nay. Anh hãy nhận cho. Vật mọn chẳng đáng kể là bao. Nhưng Tam Lang sẽ thấu hiểu lòng em.

Tôi nghe nàng nói như thế, không còn biết tính sao. Tự nhủ: "*Từ chối không nhận thì lòng không nở. Nhận lấy thì ắt sẽ lâm vào tình cảnh thấy vật nhớ người. Làm sao tôi có thể đáp ứng được tâm nguyện mẫu thân và hoài vọng Tĩnh Tử?*" Tôi lẩn quẩn tự lự chẳng biết làm thế nào Tĩnh Tử còn muốn nói nhiều tôi chỉ nghe thấy tiếng gió lạnh thổi tràn, heo hút khắp nước non, sóng biển gầm thét đập vào đá ghềnh, thê thảm bi hùng như ba quân tan tác, hào lũy tan hoang.

Tĩnh Tử cầm chiếc khăn gấp lại tỉ mỉ, nhét vào túi áo nơi ngực tôi, rồi nắm lấy cánh tay tôi, nàng ôn tồn áp má nàng vào đó. Thôn thức như muốn khóc:

- Tam Lang! Nhận lấy vật ấy đi và đừng buồn nữa. Em cầu nguyện Trời Xanh và Thượng Đế Như Lai che chở anh khỏi tai ương. Bây giờ chúng ta hãy cùng về nhà gặp mẹ.

Tôi ngần ngại đứng ù lý không nói, chỉ cảm thấy phổi tim máu me đập dữ dội, như muốn nhảy vọt ra ngoài. Tĩnh Tử kiêu diễm dị thường ân cần nắm tay tôi dắt đi như dắt một con chó con, và chậm rãi bước. Về tới phòng gác, cảm thấy có phần sáng sửa của trí óc chút ít ra, nhưng tình tự máu tim vẫn bồi hồi phân loạn rời rạc như nhà mà không còn tìm ra đầu lối vào cửa quý.

Đêm đó tôi mới giác ngộ ra rằng nếu không thoát ly linh hồn ra khỏi thân thể, đem tám hình hài máu me hoàn lại cho phụ mẫu, thì ngoài ra, không còn cách gì thoát ra khỏi được cái cửa ải eo óc của tình yêu tình lụy, mà ly khai những cạm bẫy rối rắm bủa vây bốn mặt ba bề.

Tình chán động suốt vùng cây suối liễu
Mà bỗng dưng nay chẳng kiếm ra dòng
Lời lẩn quẩn theo vần lời thôi nhuốm
Màu gấm suy cái chết của thân mình
Đành thế vậy miễn là em chịu muốn
Anh rời bờ lia cõi thế điều linh

CHƯƠNG MƯỜI BẢY

*Tân toan hái củi cuốc cày
Mồ hôi máu lệ nhuộm đầy tay thôi
Nghèo xơ xác luống trông vờ
Tháng năm hồ điệp nước vui lại đầy.*

Ngày hôm sau, buổi sáng trời xanh vô cùng. Nhưng khí hậu rất lạnh lẽo. Thâm đông quý tiết thật là đến chỗ gay gắt. Mẹ tôi dậy sớm bảo người bếp sắp đặt bánh trái ra và đồ ăn thức uống, mọi người tề tựu trong phòng, tiếng nói vui tươi nhộn nhịp nghe như chạy tàn. Hôm nay người chị tôi sắp quay về nhà chồng. Tĩnh Tử lúc bấy giờ búi tóc theo thời xưa đời Ngụy “hiếu hà trang” (khói mây buổi sáng) Một món tóc lòa xòa lệch nghiêng xuống vai bên phải. Lối búi tóc đó tuyệt nhiên không có gì giống thời trang lúc bấy giờ. Nàng e lệ nghiêng thân chào tôi, trông càng kiêu diễm thêm ra. Tôi lại bên lò bếp ngồi xuống, lòng cứ bồi hồi không yên nhân vì trong đêm trước nói chuyện với nàng bên bãi biển, tôi chưa nói rõ ràng cái gì ra cái gì cả với Tĩnh Tử. Lát sau chị tôi từ biệt mọi người, thì Tĩnh Tử nắm tay em tôi đưa chị tôi ra cửa. Tôi bước theo sau. Ra tới đường, mẹ tôi đứng một bên bảo tôi hãy đưa chân chị tôi. Tĩnh Tử nghe thì vẻ mặt lộ vui mừng, nàng liền chạy cầm mũ sách can đem lại cho tôi.

Tôi nói:

- Cám ơn a tỷ ân cần chiếu cố.

Chúng tôi cùng đi tới nhà ga. Tới khi còi tàu huýt, tôi từ biệt chị. Trên đường về chỉ còn tôi và Tĩnh Tử và em gái tôi mà thôi. Tĩnh Tử chậm rãi bước đi, xa xa trông thấy những người nông dân cày cấy, nàng đưa tay chỉ cho tôi nhìn, thuận miệng nàng ngâm:

“Thái lãng tân khổ phé lê sừ
Huyết chỉ lưu chu quý chất khô
Vô lực mãi điền liêu chủng thủy
Cận lai hồ điệp diệc thu tô”

*(Hái củi tân toan lười cuốc cày
Mồ hôi máu lệ nhuộm đầy tay
Không tiền mua ruộng đành cấy mướn
Hồ điệp đến ngày lại mướn thuê...)*

- Tam Lang! Đó có phải là thơ của Phạm Thạch Hồ (Fan Sek-hu) hay không? Tại đời Tổng dĩ nhiên. Thế mà cho đến ngày nay trong nước ta tiền thuế ruộng cũng nặng nề quá mức. Em nghĩ tới những người nhà quê mà thương cảm vô cùng.

Tĩnh Tử nói xong thì thở dài, bồng chốc mặt mày nàng ửng đỏ. Nhìn tôi nói:

- Tam Lang có thấy nhọc mệt chẳng? Mấy ngày nay trong mình có thường không? Sáng nay em nghe mẹ em cho biết rằng ba bữa nữa, mẹ em sẽ dẫn em gái anh cùng em về Sương Căn. Chẳng rõ lúc bấy giờ anh Tam Lang có bằng lòng cùng chúng em đặt lại gót giày dép lên đường?

Nghe nàng nói như thế, bao ý niệm bồng theo nhau tới, tôi không kịp đáp ngay. Quay nhìn nàng, mặt nàng che ở phía sau tấm dù, nàng đưa mắt nhìn, có vẻ như bẽn lẽn.

Tôi nói:

- Nếu mẹ tôi đi, ắt tôi cũng theo mẹ đi.

Nói xong, thì quay nhìn nàng một lần nữa, thấy mày mặt nàng đượm vẻ buồn rầu. Phút chốc bỗng thấy Tĩnh Tử òa khóc nói:

- Sáng nay vào phòng ăn, em nhìn thấy anh Tam Lang vẻ mặt sầu não? Chẳng lẽ trong mình anh có đau ốm gì? Còn nếu anh Tam Lang có điều chi thương cảm, xin anh đừng ngại nói ra cho em rõ, anh đừng xem em như người ngoài.

Tôi trầm ngâm ù lý không đáp. Tĩnh Tử lại ôn tồn hỏi tiếp:

- Anh giận em đấy ư? Sao chẳng thềm đáp lời em hỏi:

Tôi dừng bước cất cao giọng nói:

- Lòng tôi bồi hồi, chẳng rõ do nguyên nhân nào. Làm phiền a tử chiếu cố hỏi han, tự thấy xấu hổ còn biết nói năng gì! Chỉ mong a tử độ lượng thứ cho.

Tôi vừa bước đi vừa suy nghĩ. Bỗng nhiên tim máu giật mình, không chịu đựng nổi, thất thanh la hoảng:

- Hỡi ôi! Lòng tôi đau đớn ân hận thế này, ắt là không bao giờ nguôi được.

Tĩnh Tử tuy nghe rõ lời tôi, nhưng tuyệt nhiên chưa ngờ ra tâm ý tôi muốn nói gì. Nàng lặng lẽ không thốt lời nào cả. Nhưng từ đó gương mặt nàng nhuốm đầy ảo não trông thật hết sức tiêu tụy. Nàng rút tấm khăn hồng thật hết sức tiêu tụy. Nàng rút tấm khăn hồng ra lau nước mắt, làm lủi đi, xiêu xiêu lệch lệch. Nàng vẫn kiểm rà lời an ủi tôi, vừa an ủi tôi nàng vừa tiếp tục khóc mãi, đến nỗi áo nàng ướt đẫm nước mắt.

Tôi kinh hoàng tự nhủ:

- Cả hai đứa chúng tôi cùng thâm thế này, ắt là không sống lâu được.

Gần trưa, chúng tôi về tới nhà. Tĩnh Tử và tôi, không đứa nào đến phòng ăn dùng bữa.

CHƯƠNG MƯỜI TÁM

Chị tôi đi, chẳng mấy chốc đã được ba ngày. Lúc bấy giờ, gió tuyết dữ dội, tôi đóng chặt cửa sổ, ngồi im suy nghĩ. Lúc bấy giờ, tâm niệm tôi cùng với tuyết hoa gió bão theo nhau bay tán loạn vào khoảng trời biển mang mang. Tôi tư lự lâu lắm bồi hồi đứng lên lẩm nhẩm.

- Trời Xanh! Trời Xanh! Vì lẽ gì suốt ngày tôi mang cái khối u hoài gậm nhấm mãi máu me, không cách gì xua đuổi cho tiêu tan đi được? Học đạo không thành, cuộc sinh nhai phôi phai tàn mác. Thì ngày sau ăn năn ân hận cũng muộn mất rồi.

Tình là cái gì như thế? Tại sao nó liên miên đi sát lụy? Tâm thần con người ta không còn một chút thư thái thanh bình nữa hay sao? Một tình yêu thứ nhất? Một tình yêu thứ hai? Một tình yêu cứ bị buộc ràng có lẽ bởi tình nghĩa cứ xung đột nhau hoài.

Trời Xanh! Trời Xanh! Nếu Trời Xanh hỏi con yêu ai nhất trong đời con, nếu như hoàn toàn giả dối, ắt con sẽ bảo rằng: “Con yêu Phật nhất. Con yêu Tiên nhì”. Nếu như con giả dối lưng chừng, ắt con sẽ trả lời rằng: “Con không yêu ai hết cả”. Nhưng nếu ngày phán xét cuối cùng, Thượng đế hiện từ nhìn vào đáy mắt con mà nêu câu hỏi: “Tam Lang! Thuở trần gian con đã yêu ai?” thì ắt con đáp không ngần ngại một chút: “Con yêu Tĩnh Tử và con yêu Tuyết Mai”; “Con muốn cưới ai?”; “Con không muốn cưới ai hết cả. Con chỉ muốn lấy nhau mà không buộc phải lấy nhau suốt đời!”; “Vi sao như thế?”; “Vi ăn ở với nhau suốt đời, thì ăn ở với nhau suốt năm suốt tháng. Ăn ở với nhau suốt năm suốt tháng ắt sẽ chán chường nhau, biến nhau thành những kẻ tệ

bạc. Thì đâu còn cái nghĩa của tam sinh thạch thượng cự linh hồn? Con kinh hoàng trước cái mộng vô biên đang lù lù yêu sách những gì mà máu me xương xẩu phù du không thể nào đáp ứng. Con sẽ già, con sẽ chết, con sẽ ngày ngày chứng giám người vợ già, người vợ chết. Con không thể nào quan niệm được sự vụ đồng tịch đồng sàng quan đồng quách? Và con cũng không đủ tàn bạo để mỗi lúc chán chường mỗi chộp lấy con vợ bóp cổ cho nó chết đi rồi quay lưng lại tự mình bóp cổ mình cho chết”; “Nhưng chuyện gì phải quyết liệt từng phen như thế? Cứ ẩn nhẫn chịu đựng, rồi thời gian sẽ giúp con vượt qua mọi buồn đau ảo não. Chiều nay con chán chường, biết đâu sáng mai con sẽ vui thú trở lại. Ngọn sóng xuống, ngọn triều lên, theo lẽ tiêu trường danh hư. Con hãy thuận theo, thì thời gian chính là thang thuốc bổ”; “Nhưng thang thuốc bổ ấy, cuối cùng tiêu diệt mất sinh mệnh con. Thì kể làm chi những phen nó tạm thời xoa dịu?”. Tôi lẩm nhẩm cuộc đối thoại nào nùng kia. Cuộc giải đáp không bao giờ có lời đáp viên mãn tự cổ chí kim.

Tôi nghĩ tới Kiyoko Tĩnh Tử...Tôi nghĩ tới...

I thought of Kiyoko magnanimous and high of spirit. She was also exceedingly good and profound in learning. Yet, judging from her eyes, she held rich promises of love, and was much to be feared. Even if I were a general of Yu or Yen (modern Peking) I could not bear to take up a sharp steel blade to drive this soft, attractive creature to the northern desert sands.

Tôi nghĩ tới Tĩnh Tử bao dung từ bi cao nhã, thông tuệ tuyệt vời. Nhiên dĩ nhãn ba quyết chí, tác hựu nhi nữ tình trường, thù kham úy bố. Cho dầu thân phận tôi lúc bấy giờ làm U, Yên lão tướng, cũng chẳng thể nào vung cương đao tuệ kiếm, xua nàng nhi nữ kiều diễm nọ về sa mạc Bắc phương. Hỡi ôi! Lời thơ nào nói về bình minh Bắc Húc một lần kia như thế?

*Bình minh nhất hiện phương mờ
Mai hồng Bắc Húc gieo hờ hững sương
Hành hàng phụ nữ du dương
Mở phơi phóng nhiệm môi hường phiêu phiêu
Con người đấng khí vân tiêu
Vào cung Tử Diệt đấng kiều Hóa sinh
Người ôi tư tưởng bên mình
Mây trời Bắc Húc tư tình tóc sương*
(Apollinaire)

Vốn trước kia, tôi về Nhật Bản cốt để tìm về viếng thăm từ mẫu. Thì như vậy là thuận cái đạo trời và cái lý đất. Một tình lý tôi phải tìm cho ra trên mặt đất hoang liêu. Vì lẽ chi từ đó, tôi vướng vào bao nhiêu thứ tình thứ nghĩa mà sức lực bình sinh không thể nào kham cho hết. Vì lẽ chi một phen giáp mặt nữ lang kiều diễm nọ, tức thời bao nhiêu liên miên tình hoài quyến luyến xô ùa nhau tới vây bọc tôi ngọt thờ không lối thoát thân? Phụ mình, phụ người, không còn đâu chỗ đất yên vui. Hỡi ôi! Lụy tình là cái chi như thế! Nan bình vưu oán, lịch cổ giai nhiên. Tôi nay há còn dám bỏ thân về với cái triều đình tan hoang u thảm nọ, tiêu diệt xuân xanh ở giữa cơn sầu trận oán? Phật bảo:

“Phật tử ly Phật Tổ thiên lý, đương niệm Phật giới”
(Phật tử xa cách Phật mấy ngàn dặm, vẫn phải ghi tạc lời giới huân của Phật).

Tôi nay về sau ắt phải tri giới vi cơ sở, kỳ thứ cơ hồ? Phải vậy chăng ru? Tôi miên man tư lự như thế, chợt cảm thấy đoạn hoặc chứng nhân, gạt bỏ hết mọi ý niệm hồ đồ do nhan sắc kiều diễm hấp dẫn, thì lòng bỗng thấy thư thái dị thường, quyết tâm quay về tìm sự phụ, để giải bày mọi niềm ăn năn sám hối. Tôi cũng nghĩ rằng sự đó, quyết nhiên không thể nào bầm bạc với mẫu thân. Mẹ tôi mà biết được, thì mọi sự hồng bét hết cả.

Hốt nhiên em gái tôi cầm một lọ hoa thêu bước vào:

- A huynh! Đây là đóa hoa em tự tay dệt theo thể thái “Từ Khê”. A huynh coi xem có được chăng? Tôi không nói lời nào, lặng lẽ nhìn đũa em. Chợt thấy lòng đau như cắt; tôi muốn nói cho em tôi biết là mình đã quyết định rời gia đình ra đi, nhưng e sợ rằng nói ra thì công cuộc sẽ hồng mất. Đến khi em tôi đi rồi, tôi nén lòng không được, gạt đầu xuống bàn mà khóc tầm tã một trận. Đêm đó lòng tôi vẫn vít ngổn ngang như ngàn vạn ánh mây ở trên trời ủa về một lúc. Tôi nghĩ tới gương mặt tiêu tụy của Tĩnh Tử ngày hôm đó, Nàng sắp đau ốm rồi. Dường như nàng đã suy giảm thấu linh hồn hoang liêu sa mạc của tôi, không còn đâu đất đai

thôn làng để cư lưu được nữa. Ngày nay kể ra chúng tôi đã quen thân nhau ngàn ấy, lễ giáo nghiêm ngặt chẳng có gì gì cản trở, tại sao tôi không thử đánh bạo tới phòng nàng một phen tới hậu, đem hết cuộc đời mình ra kể lại đầu đuôi ngàn ngọn cho nàng nghe, hoạ chăng nàng sẽ tha thứ hết? Nàng cũng là một nhi nữ phi phàm, tình tố thăm thẳm, thì tôi câu nệ gì mà không thử bộc bạch? Chuyện gì phải vội vã hấp tấp bỏ đi, không có lời từ biệt? Không biết mà ly? Có lẽ nào như thế? Nghĩ như vậy, tôi liền xắn áo, bước xuống thang gác. Trong lòng vắng nghe như có âm thanh nào trỗi dậy:

“Ta hăm hở bước chân phù động, bởi vong tình nên thái thượng vong tâm. Nàng điều linh thân gái liễu bỏ, vì giận phận hóa ngang tàn tính mệnh...”

Xuống tới hành lang, chợt nghe âm thanh đàn cầm. Tôi biết đó là tiếng cây “bát vân cầm” của mẹ tôi, do Tĩnh Tử bấm dây huyền lúc đó. Nàng rất thích gảy khúc đàn lạc Mai Hoa. Gảy tới đoạn “*Dạ thiều thiều, du du gió lạnh, đài gương bóng nhạt, một ngọc đèn chong... mắt dầm giọt lệ...*” chợt dừng hẳn lại, cung điệu rã rời không ngân lên được nữa. Dường như nước mắt nhuộm ướt dây huyền không phát tư âm được nữa.

Tới khung cửa sổ tôi đứng lại im lìm. Chợt nghe tiếng em gái tôi:

- A tỷ, bức gấm thêu chị dệt sáng nay đã xong chưa?

Tĩnh Tử than một tiếng đáp:

- Chị muốn dệt cho anh Tam Lang một chiếc cà vát, thế mà ngày này qua ngày khác vẫn chưa xong chị thật là đũa vụng tay lười lĩnh quá.

Tôi biết em tôi còn thức, định quay gót. Chợt nghe Tĩnh Tử ảm đạm khóc lóc nói tiếp:

- Em có rõ a huynh vì lẽ chi suốt ngày cứ u sầu ảm đạm như thế không?

Em gái tôi đáp:

- Em cũng chẳng rõ nguyên do. Sáng nay lại thấy a huynh ngồi một mình gục đầu lên bàn mà khóc liên miên. Chẳng hiểu vì sao như thế. Em thật lầy lẹm. Nhưng không dám đem chuyện ấy nói lại với a nương. A tỷ bày cho em một cách gì an ủi a huynh được không?

Tĩnh Tử đáp:

- Chẳng có cách gì được cả. Chỉ còn biết chờ ngày chị trở về Sương Cấn, em sẽ gắng sức giúp chị, yêu cầu a huynh cùng đi. Chị về nhà ắt sẽ tìm ra cách khiến a huynh hết phiền muộn. A huynh tới nhà chị, em và chị hãy thay phiên nhau trò chuyện suốt ngày giải muộn cho a huynh, chắc là có thể nên được lắm. Em có nhận thấy a huynh mấy ngày rày mặt mày gầy ốm! Thật khiến chị buồn khổ vô cùng. Chị có một điều muốn hỏi em. Em có biết a nương, a di hoặc a tỷ có nói lời nào với a huynh chẳng?

Em tôi đáp:

- Em chẳng có nghe gì hết.

Tĩnh Tử không nói thêm lời nào. Lâu lắm, than một tiếng:

- Hay là chị có hành vi gì đắc tội với a huynh chẳng? Chị tuy không thông minh, há chẳng rõ gì hết cả hay sao...

Nói tới đó, lại thờ dài một trận nữa. Rồi nói tiếp:

- Chờ đến sáng mai, chị sẽ yêu cầu anh Tam Lang giải thích...

Rồi thanh âm thỏn thức tắt lịm dần, không còn nghe ra tiếng gì nữa...tôi xúc động vô cùng trước tình cảnh đó. Tình yêu của nàng quá sâu thẳm. Tôi thấy tê buốt khắp linh hồn, nước mắt lại trào ra. Quay về phòng gác, tôi ngã lăn vào giường.

CHƯƠNG MƯỜI CHÍN

Trời vừa chớm rạng đông, nổi bối rối trong tôi chợt giảm nhẹ đi chút ít. Tôi tự nhủ: “*minh đã tìm ra chốn an tâm lập mệnh rồi.*” Rửa mặt xong xuôi, tôi lại bàn cầm bút, tư lự bồi hồi một chập, rồi viết lá thư này:

Gửi Tĩnh Tử cô nương.

Than ôi, tiểu đệ xin cùng chị vĩnh biệt. Tiểu đệ thật ra là một nhà sư “tam giới câu túc” suốt đời không được cùng phụ nữa chung sống một mái hiên. Thịnh tình của cô nương ân ốc, cao nghĩa can vân, tiểu

đệ không phải là thân gỗ đá, há đâu không cảm kích vô cùng. Nhưng em vốn sinh ra đời dưới một ngôi sao bạc mệnh gặp bao nhiêu chuyện đau khổ trên đường đời không làm sao nói hết. Em đâu nỡ đem thân phận nguy khổ phiêu linh của mình làm rầy rà cuộc sống bình sinh của chị? Nay em lên đường tay cầm gậy thiếc bước đi, làm một “viễn đầu đà” lang bạt. Trần trần sát sát, hội diện vô do.

(Today this hand of mine takes the Buddhist staff and I become a far roaming monk. I will wander far and wide; there will be no opportunity for us to meet again...)

Lìa nhà đi vội vã thế này, duy chỉ nhờ chị ở lại, đem lòng độ lượng từ bi tha thứ cho em, thay em mà bảm báo lại với mẹ, với dì, giải thích tấm lòng em cho mọi người rõ. Chị khuyên ủy mọi người đừng vì em mà phiền muộn, chị sẽ khéo lựa lời khuyên nhủ cho mẹ già chịu gắng ăn uống cho no, đắp chăn cho ấm, như thế là thương con rồi.

*Chị rõ chẳng? Em đi là phải. Dù sao cuộc sống cũng còn chỗ để đi. Bước tới bước lui. Bước lần tới hậu nào vì sao chị có biết mọi người yêu nhau đều ở trong tình cảnh “đã sinh cùng nước cùng thì, cùng nhau không biết mà ly đổ là...” mọi kẻ yêu nhau đều đã chết ngay từ thuở sơ sinh. Tuy nhiên dù sao, - Why one has to raise up your dead, who perhaps have not died after all... - dù sao mỗi người ta còn có bốn phận làm hồi sinh trở dậy những kẻ chết của mình (và chính cái linh hồn mình đã chết) vì những kẻ chết đó biết chừng đâu chẳng chết thật sự đâu...
Ấu đệ Tam Lang hàm lệ đảnh lễ.*

Tam Lang

Viết xong lá thư, tôi thay đổi y phục, vắn vào áo quần đi đường. Tôi đem lá thư đặt vào chiếc giỏ bằng rạ khô, mà hôm trước Tĩnh Tử đã đem đựng trái cây tới tặng tôi. Tôi biết rằng sau khi đi thế nào Tĩnh Tử cũng lục soát căn gác và sẽ tìm thấy lá thư trong chiếc giỏ ấy. Gói ghém soạn sửa xong xuôi đâu vào đó, tôi ngẩng nhìn đồng hồ: bảy giờ sáng. Chuông đồng hồ gõ “bong bong” như giục giã tôi lên đường. Lúc bảy giờ a mẫu, a di chắc là ở phòng ngủ đang loay hoay xếp đặt y trang phục sức cho em tôi, Tĩnh Tử và người bếp nữ tỳ chắc là đang ở bếp, hẳn nhiên là không lưu ý tới tôi. Tôi lặng lẽ len lén ra mở cổng thoát đi. Bước đi mấy bước, ngoảnh đầu nhìn lại chợt thấy Tĩnh Tử xăm xăm theo gót...Mái tóc lòa xòa phủ xuống vai, rõ là nàng chưa kịp chải tóc. Chợt nghe nàng bàng hoàng hồn hồn hỏi:

- Tam Lang, đang tinh sương thế này anh đi đâu thế? Tuyệt giá còn chưa tan anh chớ xông pha bữa bãi như thế. Điềm tâm đã sẵn, sao anh không chờ tí chút?

Tôi kinh hoàng, giờ mũ chào nàng, kính cẩn đáp:

- Mấy ngày gần đây, tôi uể oải trong người, lười biếng không tới hỏi han a tỳ mỗi sáng, mong a tỳ thứ cho. Bữa nay muốn đi ngắm cảnh Bạch Long Bất Động Tôn Thần cần phải đi trước lúc tuyệt tan. Rất mong a tỳ đừng bận lòng vì tiểu đệ.

Tĩnh Tử bước tới trước mặt tôi, ngạc nhiên hỏi:

- Tam Lang vì lẽ chi bất thành linh mặt mày biến đổi tái mét ra như thế? Cảm mạo chẳng?

- Không.

- Thế thì tại sao?

- Tiểu đệ không rõ. A tỳ nhận thấy đúng như vậy sao?

- Đúng như vậy. Tam Lang đừng giấu giếm em...

Bỗng dưng lòng tôi trào lên một nỗi gì khôn tả. Trong một sát na thiểm động, linh hồn tôi bỗng chất chứa một tư niệm gì bất khả tư nghị. Tôi la to:

- Những kẻ hồng đại chết. Chết. Bọn họ chết. Cô nương nhìn lên và thấy ai trên đó?

(The high ones die, die. They die. You look up and who's there?)

- Dễ dễ lắm. Ở tại bên anh. Em đánh hơi nghe niềm ai oán...

(Easy, easy...It is on your side. I smell your grief.)

- Tam Lang nhầm rồi Tam Lang phóng đại sự thật. Tam Lang phải ở lại yêu thương và chết. Yêu thương và chết (Love and die)

- Nhưng tiểu đệ đã chết thừa thãi thái thậm rồi. Song trùng nhị điệp rồi.

- Thế vẫn còn chưa đủ. Còn một lần tới hậu nguy nga...

Chợt nàng mở to hai mắt nhìn tôi. Tôi kinh hoàng không thốt lời nào cả. Môt chặp...hai chặp...ba chặp...Chợt nàng dịu dàng lim dim hai con mắt lại, chậm rãi đưa hai bàn tay ôn tồn ầm áp đặt lên trán tôi, và bàn tay kia

nắm lấy cánh tay tôi, ngậm ngùi nói tiếp:

- Đừng nói gì nữa cả. Viễn vông biện luận chẳng nghĩa lý gì. Anh đang lên cơn sốt. Cuộc đi này phải đình chỉ. Yêu cầu anh lập tức quay trở vào nhà vào giường nằm yên nghỉ. Chờ em bấm báo với a mẫu...

Tiếng nói nàng run run thấp giọng, nhưng bao hàm một niềm kiên quyết dị thường. Tôi thốt lời đáp ứng:

- A tỷ thái quá tể tâm chiếu cố. Tiểu đệ chỉ thấy hơi chóng mặt qua loa. Chính vì thế nên có ý ra ngoài rảo rong một cuộc cho khuây tâm trí, hồ hạp không khí ban mai. Xin a tỷ để cho tiểu đệ thông dong bách bộ một chặp. Vài giờ sau, tiểu đệ sẽ quay trở về được chăng?

Tĩnh Tử thần nhiên nhìn tôi, đưa tay sửa lại mái tóc, thờ ra một cái nhè nhẹ, một chặp cất tiếng liền bảo:

- Được để em theo chân anh cùng đi.

Tôi hốt hoảng vội vã nói:

- Há dám phiền gót ngọc! Tiểu đệ đi một mình cho thư thái. Không có gì phải ngại, a tỷ ạ.

Tĩnh Tử hơi nhú hàng lông mày, gắng chế ngự dòng nước mắt, ngậm cười mà rằng:

- Không nên như thế. Dầu phải tan xương nát thịt, em cũng quyết đi theo bảo vệ Tam Lang. Huống chỉ một vài giờ đi bộ. Tam Lang đừng có ngoan cố như thế.

Tôi đành bó tay, không tìm ra lời gì để khước từ. Cùng Tĩnh Tử chậm rãi bước đi. Trên đường tuyết rơi xán lạn, tôi ngẩng nhìn khuôn mặt phù dung. Trước ánh sáng tuyết pha vào, dung nhan càng điểm lệ tuyết luân. Linh hồn tôi lại một phen bồn đặng dao động. Tĩnh Tử từ từ đưa bàn tay ngọc nắm chặt bàn tay tôi, hoạc sờ vào mặt mũi tôi coi xem nhiệt độ máu me xương xẩu tôi như thế nào. Nàng còn định nói gì? Nàng không nói gì nữa cả.

La vérité exprimée sans compromise à toujours des bords déchiquetés.

Có phải nàng đương nghĩ như thế không? Hay là chỉ riêng tôi nghĩ như thế. Sự lặng lẽ của nàng là thuận theo? Hay là tự nhẫn? Vì thuận tong mà tự nhẫn, và tăng lờ như không rõ ý tôi? Hay thật tình nàng không ngờ ra gì hết? Nàng muốn tránh nói tới ý nghĩa cuộc đi kia?

"Chân lý thốt ra không thỏa hiệp, bao giờ cũng có mép rìa tả tơi..."

Không biết. Tôi không thể biết.

Chẳng bao lâu, chúng tôi đã tới bên bãi biển, chỗ vùng cát lồm xuống. Lúc bấy giờ, đương lúc ngọn triều rút xuống. Tĩnh Tử sập hàng lông mi, dường như đang suy ngẫm... Tôi thấy nàng mặt mày âm đảm cùng cực. Tôi thương cảm đưa cánh tay vòng ôm thân nàng, khuyên nàng nên ngồi nghỉ ngơi một chặp. Tĩnh Tử mơ hồ nhìn ra biển rộng không nói lời nào, thuận theo lời tôi, ngồi xuống trên mô đất trắng khô ráo. Lúc bấy giờ tâm hồn tôi đã có phần tỉnh táo, trấn định. Mặt mày không còn nóng bỏng nữa, nhưng vẫn ngồi im lìm trầm mặc. Tĩnh Tử dường như cũng không còn bi thảm nữa, nhưng vẫn đưa mắt mơ hồ âm đạm nhìn mặt biển lấp lánh sóng xanh. Lâu lắm, lâu lắm. Chợt nàng vúi lấy vai tôi buồn bã hỏi:

- Tam Lang, tư lự cái gì triền miên như thế? Tam Lang có vui lòng nghe tôi nói? Đừng cho là đường đột số sòng?

- Chuyện gì thế hả a tỷ?

- Bữa nọ anh tiếp nhận lá thư từ Hương Giang tới, một lá thư nho nhỏ màu hồng, li ti đầy những chữ Anh Cát Lợi và ký tên "Miss Roberts" Lá thư đó của cô gái con nhà nào như thế? Em có thể được phép yêu cầu anh cho rõ sự thật hay không? Em nhận định nét chữ của nàng thật là khả ái khiến người nhìn sinh quyền luyến ngay. Rất mực là trân hoa cách thể... Sao nàng lại dùng cái nét chữ tân kỳ loãng quăng tể nhị từ tả sang hữu mà mê hoặc tâm thần Tam Lang? Khiến Tam Lang mơ mơ màng màng tơ tưởng đầu đầu không biết gì đến sự vật xung quanh mình nữa cả? Em trong lòng quyết nhiên đoán định rằng ý hẳn Tam Lang thương cảm cái con người đào hoa bạc mệnh lạ lùng kia. Tam Lang nay có thể vui lòng vì em mà nói rõ sự thật cho nghe chăng?

Bỗng nhiên nghe nàng nói một việc bất ngờ như thế, với giọng nói vừa thông dong vừa sàu khổ, khiến tôi như từ trên trời rớt xuống, không chuẩn bị gì ra gì được cả để đáp, tôi ngồi lặng thinh như khúc gỗ đằm chiêu, như hòn đá đờ đẫn. Tĩnh Tử vẫn tiếp tục thanh vận chậm rãi kia:

- Tam Lang, vì lẽ chi ngậm miệng ra như thế? Anh không muốn cho em rõ một chút nhỏ nào về câu chuyện ấy hay sao?

Tới lúc bấy giờ, tôi mới thủng thẳng đáp:

- Cô ấy người quê quán ở Madrid. Cha của cô ấy chính là ân sư của tiểu đệ.

Tĩnh Tử nghe tôi nói như thế, thì mắt nàng rung động, thần hồn hoang mang, dường như cực cùng thâm tâm sự. Từ từ nói tiếp:

- Thế thì chắc cô ấy là một người kiêu diễm tuyệt luân, Tam Lang làm sao có thể quên cho được? Và từ

đó...

- Từ đó? A tỷ định nói gì?
 - Alors vient le chant des fiancailles du Ciel... Và từ đó trở dậy bài ca hôn phối của Trời Xanh?
- Nàng nói một cách nghe như hoan lạc vui tươi mà thật ra chứa chất mối sầu gì khôn tả.
- A tỷ lại rờn tiếu đê rồi.
 - Sao là rờn?

Nàng vừa hỏi vừa đưa mắt đăm đăm nhìn tôi, hai đôi anh đào còn khép mở dở chừng, như muốn dò hỏi đáy lòng tôi và xem xét cõi lòng tôi đang hướng tình yêu về phương nào như thế. Tôi nhìn nàng thấy dong nhan tiếu tụy, chợt hai mắt nàng rớm hồng. Tôi biết rằng người con gái ấy thiên hoài hoạt bát, lúc bấy giờ sóng tình trùng điệp dâng lên trong mối phập phồng vô hạn. Tôi đứng trước một tình hồng quấn bách dị thường. Không biết ăn nói thế nào cho phải. Lát sau, lấy vẻ nghiêm trang tôi đáp:

- A tỷ hãy nguyên lượng lòng tiểu đệ. Chất vấn nhiều như thế làm gì? Thật tình tiểu đệ chẳng có mối quyền luyến nào trong lòng cả. Còn như mấy ngày rày phiến muộn miên man, thì ấy chẳng là phải như a tỷ tưởng. Tiểu đệ đã đi mòn hai gối khắp những ngã đường dọc ngang khốn khổ, ngày nay đã như người ở cõi khác mà về đây, chẳng mơ màng tơ tưởng gì với cuộc thế mơ hồ này nữa. Đó là điều a tỷ cố nhiên là chưa biết. Tôi nói xong, Tĩnh Tử phát tay áo, che mặt khóc
- Nếu thật như vậy thì Tam Lang đã xem em như kẻ qua đường. Làm sao em có thể sớm biết được điều đó?

Một lát sau nàng nói tiếp:

- Ôi! Tam Lang, anh thật ra hướng về nẻo nào? Anh hoàn toàn hướng về người đẹp ấy, nếu không thì làm sao anh nở nhần tâm coi nhẹ tâm nguyện của hai bậc già nua mẹ và dì?

Nghe nàng nói thế, tôi bồi hồi mãi, càng không nở làm tổn thương mối tình của nàng. Ấy thật là:

“dầu là ngõ ý còn vương tơ tình...”

Tôi bèn thu góp lại những tơ vương vút cũ lên tiếng bảo:

- Tiểu đệ đâu dám như thế. Mọi điều nói vừa rồi, chẳng qua cũng là rờn chút ít đấy thôi. A tỷ hà tất phải bận lòng khiến sợ hãi không còn biết ăn nói ra sao? Sự thật là tâm sự tiểu đệ có phần bối rối, nên lời nói sơ suất đấy thôi. A tỷ yêu mến, em sâu xa lắm, xin a tỷ hãy thứ cho, thì anh đa tạ. A tỷ bằng lòng như thế chứ? Tĩnh Tử nghe tôi nói thế, nửa như vui nửa như sầu, nghiêng đầu tóc xuống vai tôi, rồi như giữ lại không thốt nữa cái điều đang định nói. Tôi an ủi:

- Bi thương là điều chẳng nên. Tốt nhất là nên quay về vậy.

Tĩnh Tử sàu oán chợt tiêu tan đi nhiều tươi cười đứng lên, cầm tay tôi hôn vào một trận.

- Tam Lang, hãy nhớ thế này. Từ nay bất cứ muốn đi đâu, nên cho em đi cùng đi theo với, thì lòng em vui sướng ngay. Còn như sáng nay anh xăm xăm xông sương gió đi một mình như thế, há chẳng là khiến cho người ta lo ngại cho anh lắm hay sao?

Tôi liền đáp:

- Xin ghi nhớ điều ấy.

Tĩnh Tử lúc bấy giờ cúi mặt xuống nhặt một chiếc vỏ nghêu màu hồng lục lóng lánh, cầm trong tay lăn qua lăn lại mấy lần, rồi đặt xuống trên mặt đất. Bề ngoài trông nàng có vẻ rất hân hoan. Chúng tôi sánh vai nhau chậm rãi bước về. Trời bỗng trở màu u ám, như muốn mưa tuyết, mà lại chẳng mưa, trên đường chẳng có người đi, chợt thở ra một tiếng. Tôi lo ngại hỏi:

- Vì lẽ chi thở ra như thế?

Tĩnh Tử đáp:

- Tam Lang có điều không vừa ý trong lòng, thì em không thể vui được.

Tôi nói:

- Tiểu đệ chỉ mong a tỷ hân hoan thôi.

Lúc bấy giờ về đã gần tới căn nhà chơ vợ bên chân núi. Còn cách nhà chỉ vài mươi bước thôi. Tôi dừng chân nói:

- A tỷ về trước đi, an ủi mẹ già. Tiểu đệ lại đặng nhíp cầu gỗ đằng kia lượm nhặt một tý vỏ sò đem về tặng a tỷ. Cho phép anh vài mươi phút vắng mặt nhé. Chỉ ngại a tỷ mong ngóng. A tỷ bằng lòng hay không?

Tĩnh Tử nói:

- Được lắm. Em bằng lòng về trước, lo cơm sáng cho anh.

Nói xong, cầm lấy tay tôi, nghiêm thân nói:

- Tam Lang, sớm về nhé. Em và em gái anh cùng chờ anh sớm về để cùng ăn điểm tâm. Tối nay chúng ta sẽ cùng ngắm trăng chiếu trên tuyết.

Tôi đưa mắt nhìn bàn tay tuyết bạch băng thanh của nàng, có hiện màu gân xanh lợt lạt, không nở bỏ đi ngay, bồi hồi một lúc lâu:

- Kính tạ a tử đối đãi ân cần.

Nàng dờn chân dáng đi yếu điệu. Nàng lặng lẽ. Nhưng vì lẽ gì trong vắng lặng đều hiu không khí, rõ ràng tôi nghe tiếng ca ngâm... Giọng của ai? Của một nương tử nào trong huyền thuyết? Của Diotima hay là tiểu thư quê quán Tây Ban Nha Madrid? Hẳn là không phải? Nhưng lời ca phảng phất mỗi sào nào từ Dante? Beatrice Portinari? Hay Cosima Liszt???

*Gia suona mattutno, lento, lento.
Ritorno a casa e non veggo la via
Gli occhi lasciai teco e il sentimento!
E ne portai con me la gelosia...*

*(Đã nghe vang động chông mai
Lẽ là kỳ tảo, hội là cưỡng cầu
Tôi về nhà cửa sương thâu
Bước đi mà chẳng thấy đâu con đường
Bên chàng thiếp đặt tình thương
Mắt my môi miệng máu hường bình sinh
Còn riêng mang mãi bên mình
Niềm ghen tương với bất bình xa xuôi...)*

CHƯƠNG HAI MƯƠI

Tôi đưa mắt nhìn theo Tĩnh Tử. Ngậm ngùi than một tiếng:

- Tự tình ràng buộc lòng người chặt chẽ quá!

Tôi gắng cưỡng chế sóng tâm tình, vội vã quay gót vòng quanh chân núi. Đang bước đi, chợt gặp người phu kéo xe tay, tôi gọi lại, leo lên xe ngồi, thẳng đường tới nhà ga. Mua vé tàu xong, tàu hỏa chuyển bánh, thôi thế thì thôi...

*"Who ran to help me when I fell,
And would some pretty story tell,
Or kiss the place to make to make it well?..."*

*(Ai người ai kẻ giúp tôi
Lúc tôi té giữa khung đời dở dang
Ai đảm chiêu kể chuyện vàng
Ai hôn chôn cũ cho dần mộng xinh...?)*

Hai ngày rưỡi sau, tôi tới Trường Trĩ (Nagasaki). rồi xuống tàu thủy sang Trung Hoa. Bấy giờ nhìn lại cảnh mặt biển đã từng chứng giám ngày tôi về Nhật... Hai đoạn đời! Cách biệt nhau như trời cao và đất thấp. Tôi đem hết bao nhiêu giấy mực và tặng vật Tĩnh Tử trao cho tôi, tôi đem quăng hết vào lòng biển. Tự nhủ: như thế là hết. Trút sạch làu tàu mọi kỷ niệm đau xót vào trong lòng nước ngàn năm ngؤل lãnh...

I told myself that the sorrows and trouble of my heart had also been swallowed into oblivion by the same waves...

*"In over a year and a half,
I've only sung it one,
And I don't suppose I shall sing it again
For months and months and months"*

Đó là thơ của ai tôi không còn nhớ rõ. Nhưng nó về bây giờ giữa lúc tôi quyết liệt quên quên, trên mặt đại dương ngày nọ đã từng nhìn thấy tôi cao hứng dịch thơ byron. Còn lại gì đâu của ngày nô nức cũ?

“Hơn một năm rưỡi trời tôi đã hát
Chỉ một lần tôi lên giọng cao ca
Và tôi tưởng không bao giờ còn hát
Lại một lần suốt tuế nguyệt đôi da
Bên cảnh hồng thụ phôi pha
Càn khôn riêng một đời ta hư phù...
Anh hoa phát tiết sa mù
Mùa dăng nhị bội sương phù du tuôn...”

Còn lại gì đâu? Đâu còn gì lại (cại lòn) của ty hào hoang mao nương tử. Dù nương tử ôn tồn thù my nghe răng cười huyền bí một đêm kia. Dù nương tử ốm ở ôi cột gheo! Cái tồn sinh tại hạ mép bên rìa...

*Tôi hối tiếc từng cơn yêu đắm đuối
Tôi bàng hoàng sống từng trận nam phương
Hồ phương diện gió phương lan lâm lữ
Biển phong lan triều nam diện lên đường.
Tôi nghĩ tới tháng ngày chuyển dịch
Những thay hình đổi dạng mở phơi
Trong ly nước mộng tuyết vờ
Vời sâu giao động nổi đời giao thoa
Hồn trong định mệnh đọc ra
Hỡi ôi đâu biển đâu hoa mơ hồ*

Blame not ly rute! For he must sound
Of this and that as liketh me.

*Đừng lên án tỳ bà cung bạc
Vi nó ngân huyền mật nọ kia
Như niềm hối tiếc bốc tia
Như hồn hoài vọng mép rìa tồn liên
Tỳ bà hỡi! Triền miên trở giấc
Lần lao công tối hậu một lần
Rời ra lãng phí vô ngần
Sơ đầu chung cực đây lần sơ khai
Bồi chửng cung bạc ngân dài
Chớm qua dứt tuyệt an bài đã xong...
Cung tỳ bà hỡi song song
Về sương nhị bội bên dòng tịch nhiên*

My lute, awake! Perform the lasts
Labour that thou and I shal wate,
The end that I have now begun;
For when this song is sung and past,
My lute, be still, for I have done.

*Hỡi giấc ngủ làm tiêu tan phiền não
Đưa cơn yêu của hắc dạ u nùng
Bỏ bịch với tử thần từ muôn thuở
Nầy sanh trong vùng tĩnh tịch thân uyên
Xin giải khứ cho ta niềm uế oải
Và liên tồn thiết lập ánh dương quang
Phục hồi lại lãng quên sâu suốt xứ
Để triều ngày về kịp lúc than van*

*Những bão tố từng đánh chìm
xuân xanh mộng
Giúp nhãn quan đủ sức khỏe muôn vàn
Niềm khinh thị cuồng kiêu dăng trống rỗng
Chẳng cần chi đêm phi lý điêu tàn*

Care-charmer Sleep, son of the sable Night,
Brother to Death, in silent darkness born;
Relieve my languish, and restore the light
With dark forgetting of my care return,
And let the day be time enough to mourn
The shipwreck of my ill adventured youth;
Let walking eyes suffice to wail their scorn,
Without the torment of the night's untruth.
(Daniel)

*Giấc Hy Lạp anh hùng Ulysse hỡi
Hãy về nhanh về gấp ở bên ta
Cùng sở hữu những bờ xanh bến lục
Gây náo phiến là giông gió đại dương
Và tại đây ta giải phóng phiêu bồng.
Ngồi chứng kiến những lao công hỳ hục
Suốt bốn mùa trong thăm thẳm trùng dương
Ngày hoan lạc sát na tươi thắm nhuộm
Suốt đêm trường nằm ngủ mộng tình sương*

Come worth Greek, Ulysses come
Possess these shore with me;
The winds and seas are troublesome,
And here we may be free.
Here may we sit, and view their toil
That travail on the deep
And joy the day in mirth the while,
And spend the night in sleep

Sau hai ngày trên tàu triền miên cơn có phiêu bồng ra như thế, chúng tôi đã cập bờ Thượng Hải. Tôi lên bờ, lập tức giấn bước vào đô thành. Sắm vội một bộ y phục tăng lữ, tịch nhiên hướng về Vũ Lâm. Tôi vốn xưa nay hâm mộ cảnh đẹp Thánh Hồ, bấy giờ thuận đường ghé viếng một trận cho thỏa tâm nguyện bình sinh. Lúc đến bên bờ Tây Tử Hồ, cảnh vắng lặng bao la khiến tôi mở rộng mắt nhìn suốt buổi, thoát hẳn ra ngoài vòng lao lung khổ nhọc trần hoàn. Phải rồi. Phải rồi. Thiên nhiên là cõi rộng từ bi, ban cấp cho con người cái kho tàng vô tận. Tôi nghe rõ giọng Thiên Nhiên man mác vỗ về.

Lúc người yêu ta, ta cho người toàn thể vùng dương vùng nguyệt và ngàn sao trên trời, để đùa chơi cho thỏa mộng. Ta cho người toàn thể thời gian vĩnh viễn của Thời Thế trong một thiềm động sát na. Ta cho người toàn khối hùng cường núi non giáp trở, cổ thụ lâm tuyền trong một vùng tay ghi siết. Ta cho người toàn khối đại hải sông hồ trong một nhịp nhập phồng của hồn người náo nức...

When you love me. I gave you the whole sun and stars to play with. I gave you eternity in a single moment, strength of the mountains in one clasp of yours arms, and the volume of all the seas in one impulse of your soul.

Tôi bước lên một chiếc ghe con hình hài giống như quả dưa gang. Hướng về phía Mao Gia Phụ (bến tàu Mao Gia). Tôi khoác áo kiêu kiêu hành trang, tìm tới chùa Linh Ẩn. Tức là nơi chốn mà Tống Chi Vấn từng vịnh:

*Lâu quan thương hải nhật
Môn đối Chiết Giang Triều*

(Lầu gác ngóng về phía mặt trời trên biển xanh.
Cửa ngõ đối diện với triều trước Chiết Giang).

*Chiết Giang triều nước xuôi dài
Vùng dương ngóng mộng lâu đài biển xanh
Hồng môn đối diện đô thành
Thành đô điện đối tri hành lữ cung
Tiền môn lù hiện liên từng
Khách đường phục chí tao phùng chĩnh e
Buông rơi hành lý trên hè
Sa di chất vấn ai dè khách xa
Từ đâu đất trích tại nhà
Đừng chờ đợi tịch nhiên là ngỗng xưa
Hồn linh giải tỏa không ngựa
Tầng kính thương hải xin chừa vũ vãn...*

I went to the monastery door and then on to the visitors' reception hall. After I had put my baggage outside the hall to the left side. I went to the right sight and stood as still as the proverbial swan –
Liberavi animam meam"- I have freed my soul.

Một chặp lâu sau một nhà sư ra hỏi:

- Đại sư từ đâu lại?

Tôi đáp:

- Từ Quảng Châu lại.

Nhà sư nghe nói thì hân hoan mà rằng:

- Quảng Châu là nơi chốn phú dụ lắm.

Tôi không đáp, mò trong túi rút ra xuất thẻ tăng lữ đưa ông ta xem. Nhà sư xem xét xong, liền hân hoan dẫn tôi lên lầu gác phía Nam nghỉ ngơi. Phòng ấy khá rộng, có tới mấy trượng vuông, trong lầu chẳng có đồ vật chi hết cả chỉ có một ít gạch xám chất lại mà thôi.

Đến chiều hôm, bữa ăn chay dùng xong, tôi vội đi nghỉ, dùng những tấm gạch xám làm gối gồi đầu, làm đệm gác chân. Giữa đêm thỉnh linh thức giấc, không sao trở ngủ lại được, nghe có những âm thanh gì léo nhéo trong phòng. Lòng tôi xinh nghĩ, tưởng rằng phòng có ma quỷ cư trú. Lòng tôi sợ mãi không thôi. Tôi run sợ vội quán tẩm chăn trùm kín đầu, không dám mở mắt rục rịch gì hết cả. Minh mẫy mồ hôi ra như tắm. Đêm thâu chầy chầy, lòng tôi khổ sở buồn sợ khôn xiết.

Trời vừa chớm tinh sương, tôi nghe tiếng chuông ngân, liền vùng dậy. Hỏi thăm nhà sư gác đêm, mới hay rằng trên lầu có nhiều chuột, đêm chúng kêu nhau nheo nheo, chứ chẳng phải ma quỷ thần tiên thiên tằm gì hết cả. Những khách tiến hương lai vãng, nghỉ lại chùa, vốn thường kinh hoảng ra như thế.

Ăn sáng xong, trụ trì tới chào hỏi tôi mà rằng:

- Sư từ xa đến đây, sớm hôm chẳng phải lên điện làm gì chỉ ra bên ngoài chùa quét lá khô rụng, chất dồn lại rồi đốt.

Tôi đáp:

- Xin trân trọng thụ giáo.

Quá ngộ, tôi được sai đi cắt cỏ và rửa cỏ tại chân đá Lãnh Tuyên Đình.

Sống thong dong như thế năm ngày. Tôi cảm thấy thư thái trong lòng, chẳng còn biết chi tới những ưu hoạn nhân gian, những kinh hải trần thế. Nghe gió, ngóng trăng, nhìn hoa, gọi lá, vạn niệm gột sạch lầu lầu. Tuy nhiên đôi lúc vâng, dường như... "Zwei Seelen wohnen ach! In meiner Brust." (Goethe) Hai linh hồn hỡi ôi! Cùng cư lưu trong hung trung tôi vậy. Làm thế nào? Làm thế nào! Phải tự mình chối bỏ mắt mình đi. Đó là lời ca ngâm trăm năm vĩnh viễn.

*Entbren sollst! Du! Sollst entbehren!
Das ist der ewige Gesang
(Goethe)*

*Meine Ruh'ist hin,
Meine Herz ist schwer*

*Miền thanh tĩnh trong tâm linh tôi đã mất
Trái tim tôi mang nặng những đau thương
Hồn vĩnh viễn ngậm ngùi như viễn khách
Lạc trong sương hoài niệm một thiên đường
Tình nghĩa cũ giữa đêm trường thổng thiết
Lời than van sao mãi mãi như đường
Thanh xuân phơi phới mộng hường
Trong linh hồn dậy mùi hương năm nào
Hỡi ôi dâu biển dậy trào
Tầm sư túy điệu ty hào rỗng tuếch...*

*Ich singe, weider Vogel singt,
Der in den Zweigen wohnt...*

*Ca lừng như mộng thên thên
Như chim hót giữa buồn tênh nhánh cành
Lá um tùm lờ lợ trái vàng cam
Vòm phơ phất tự trời xanh bờ ngõ
Rừng sim ôi bóng lục trúc đào lam
Miền côi ấy nơi kia là chốn ấy
Cùng em đi tới viếng buổi khôn hàn
Song trùng đôi núi quan san
Người em yêu dấu còn hoang mang gì.*

*Kennst du das Land, wo die Zitronen blühen
Im dunkeln Laub die Gold
Orangen glühen Ein sanfter Wind vom blauen Himmel weht
Die Myrte still und hoch der Lorbeer steht-Kennst du es wohl?
Dahin!Dahin!
Möcht ich mit dir, o mein Geliebter, ziehn!*

*know you the land where the lemon-trees bloom?
In the dark foliage the gold oranges glow;
a soft wind hovers from the sky,
the myrtle is still and the laurel stands tall
do you know it well? There, there, I would go,
O my be loved with thee!*

*Song trùng đôi núi quan san
Người em yêu dấu còn hoang mang gì
Cùng em ước nguyện xin đi
Ngôi nhà cổ một lâm lý nín thình
Trụ lảng cảm thạch biên đình
Cỏ thơm lần giờ sao Tình Yêu phai
Lối mòn sơn đạo lẻ loi
Trong sa mù lạnh bóng lừa tịch liêu
Động Xưa Rỗng Cũ Cựu Triều
Lâm tuyền Nham Thạch sương chiều dửng dưng
Miền kia mộng ước không cùng
Vùng Thanh Cẩm Nguyệt ta cùng nhau đi...*

Ich grolle nicht, and wenn das Herz auch bricht

(I do not murmur, even if my heart break)
(Goethe)

*Thở than nào có ích gì
Dẫu rằng tim máu vạn nghì tan hoang
Bởi đâu sầu khổ muôn vàn
Nghĩa gì như thế? Khôn hàn lao lung
Bởi đâu tim máu khôn cùng
Còn nghe vang dội song trùng sử xanh
Thần Tiên Chuyện Cổ chia ngành
Biển dâu phù động sịch màn sương sa...*

Ich weiss nicht, was sol les bedeuten
Dass ich so traurig bin;
Ein Maerchen aus alten Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem Sinn.

(I know not why I am so sad
I cannot get out of my head
A fairy- tale of olden times...)
(Heinrich Heine)

Những câu chuyện thần tiên huyền ảo! Ôi những ngày tôi cư lưu tại gia đình vị mục sư Tây Ban Nha năm ấy. Mục sư giảng dạy Âu ngữ cho tôi. Tiểu thư đọc Dante, Unamuno cho tôi. Ngày ấy xa xôi lắm, kể như một thế kỷ trôi qua. Tôi chưa bao nhiêu tuổi, nhưng hình như đã mang hết mọi tuổi tác trần hoàn. Tiểu thư của Tây phương về Châu Á. Kỳ ngộ ngẫu nhiên rằng từ ngẫu nhĩ. Tới bây giờ tại hạ còn tỉ mỉ hoài niệm mỗi lời mỗi tiếng gieo vàng ném ngọc của cô nương.

Nel mezzo del cammin di nostra vita
(In the middle of the road of our life...)

Đứng ở giữa con đường bình sinh cuộc sống. Tại hạ quay đầu về hướng vọng mãi ân tình vô hạn của cô nương. Cô nương bình yên một bình sinh nơi lầu cao gác rộng. Tại hạ xin suốt đời phiêu dạt chân trời mặt biển để cầu nguyện sương tuyết cho cô nương...

*Đoạn trường thay lúc phân kỳ
Dư vang hạnh phúc một thì đã qua
Niềm riêng tại hạ chan hòa
Người ôi ấy kể tôi là tại đây...
Trút niềm giữ nỗi sơ khai
Tâm tình hoài vọng bỏ ngoài xa kia...*

Lasciate ogni speranza voi ch'entrate!
(All hope abandon, ye who enter here)

Nessun maggior dlore,
Che ricordarsi del tempo felice
Nella miseria
(There is no greater sorrow
Than to recall a time
Of happiness in misery)

Hỡi ôi tại hạ là là
Hỡi ôi ôi hỡi lọ là hỡi ôi
Niềm đau nỗi khổ không lời
Liên miên tuế nguyệt muôn đời dây dưa
Không thay không đổi không chừa

Không hy vọng hão không thừa thãi dâng
Mà riêng tắc cổ vô ngần
Dấu bèo cam chịu tử phần chịu cam...

“Ah me!
Pain, pain ever, for ever!
No change, no pause, no hope!
Yet I endure...”

*Cô nương phấn diện hội đàm
Biệt khai sinh diện ngậm hàm sương thu
Ni cô nuông thúy lục phù
Chân kinh dưỡng dục thân tù tội thân
Lời đi lệch mất một phần
Hoàng mao a tỷ yên hàn lung sa
Trời mai trời một trời qua
Phỉ phong cốt cách mà ra phụ lòng
Hoa trôi nước chảy xuôi dòng
Xót thân chìm nỗi đau lòng hợp tan
Lời xưa đã lỗi muôn vàn
Mảnh hương còn đó phím đàn còn đây
Đàn cầm khéo ngắt ngơ dây
Đỉnh chung sao nở kiếp này cho an
Hùng cơ hiêu cảo đa tâm
Hương giao hùng nhụy hoa đàm lục sim
Ly căn gia tốc diện tiền
Bào hoa bán đồ ba hiển bốn nhân
Điên tam đảo tứ chuyên cần
Mẫn mai hoàng vũ thị gần thị xa
Mù khơi ma mộc giang há
Mòn con mắt một người ta nhu mì
Nhị bù thập đắp thiên ty
Thần hoang vu dậy tiên quỳ hai chân*

La Treizième revient...
C'est encore la première
Et c'est toujours la seule
ou c'est le seul
moment
Car es-tu reine ô toi la première
Ou la dernière?
Ou le dernier amant?...
Es tu roi? Toi le seul
Aimez qui vous aima du berceau dans la bière
Celle que j'aimais seul m'aime encore
tendrement
C'est la mort
Ou la morte
Ô délice! Ô tourment!
La rose qu'elle tient
C'est la Rose Trémière

Rose blanche, tombe! Vous insultez nos dieux
Tombez, fantômes blancs, de votre ciel qui brûle:
La Sainte de l'abîme est plus sainte à mes yeux!

The Thirteenth returns...
She is still the first
And always the only one
Or the only moment:
For are you Queen, ô you!
The First or the Last?
Are you King
You the only or last Lover?
Love who loved you
From the Cradle to the Grave:
She whom I loved alone
Still loves me tenderly:
She is Death- or the Dead Woman
O delight! O tourment!
The Rose she is holding
Is the **Hollyhock Flower**.
Napolitain saint with your hands
Full of fires,
Rose with the violet heart,
Flower of saint Gudula:
Did you find your cross
In the Desert of the Skies?
White Roses fall!
You insult our Gods:
Fall, white Phantoms, from
Your burning sky:
The Saint of the Abyss
Is more saintly in my eyes!

*Em Mười Ba trở lại
Vẫn em thuở ban đầu
Vẫn em người duy nhất
Hoặc duy nhất phút giây
Phải em là Hoàng hậu
Thứ nhất hay cuối cùng
Phải em là Vua Chúa
Người duy nhất
Hay tình nhân chung cục?
Hãy yêu đi kẻ từng yêu người lắm đó
Từ trong nôi trong đáy chiếc quan tài
Kẻ ta yêu một mình
Còn yêu mãi
Em ồ em
Em mãi mãi đó mà
Ấy Tử Thần hoặc Người Em Tử Diệt
Ôi nãi nùng ồ hoan lạc sương rơi
Đóa tường vi nàng nắm giữa tay ngời
Là hồng lục Đường Quỳnh rùng tử trúc
Thánh nữ thành đô
Thiên thu trời Ý
Hai bàn tay đầy lửa rực lập lòe
Về Á Đông là lựu đỏ ven khe
Hồng phong nhụy là hoa tâm màu tía
Đóa hồng vàng của Thánh Nữ Gudule
Có tìm ra trong sa mạc đầu nguồn
Chiếc Thập Đá giữa thanh thiên vôi cối*

*Hồng tuyết bạch hã rụng rơi vội vã
Vi lễ chi người lãng nhục Chư Tiên
Rụng rơi đi ma trắng giữa trời ghiền
Thánh hổ thãm, thánh hơn người lăm đố*

Hỡi nương tử tiểu ái nữ của mục sư Robert ngày cũ! Nương tử chính là một nòi Nữ Thánh Hồ Thãm của tự như phiêu nhiên nhi lai, phiêu nhiên nhi thứ của Tử Trúc Lâm nào vô sở tong lai diệc vô sở khứ. Ngày xưa, đuổi ra khỏi gia đình tại hạ đã may mắn được chường môn phương trượng Tử Trúc Lâm nuôi nấng, giáo hóa mấy năm. Khi phương trượng bất ngờ viên tịch, tại hạ bơ vơ được gia đình cô nương đem về dạy dỗ, bày vẽ học tập sách vở Tây phương ân sâu nghĩa nặng thế nào. Mà riêng dong nhan và tâm hồn nương tử càng âm thầm giáo hóa ôm ấp tuổi thơ của tại hạ. Kể làm sao xiết muôn vàn... Ôi nữ lang! Một lần trong liên tồn vạn đạo. Tại hạ không còn lời không còn tiếng để nói ra huyền nhiệm của hoàng mao lục diện nga my những sát na khôn hàn thuở đó. Những thi ca Ý Đại Lợi, Tây Ban Nha từ đó, đã phát tiết anh hoa ra ngoài, là chỉ duy tứ Tinh Thể của thiên hương quốc sắc nọ mà thôi. Nhưng vì lẽ cho cô nương thù mị hồn nhiên đoạn trường là thế, cô nương lại giảng giải cho tại hạ quá nhiều về tâm sự Emily Bronte?

Ngày nay. Ngày nay mà bao nhiêu mộng tồn sinh của bình sinh tại hạ đã theo nhau tan rã xuôi chiều, nằm tĩnh mịch nơi cổ tự hoang liêu, hoài niệm cô nương, tại hạ chỉ còn biết ôn lại lời thơ ngày cũ, phiên dịch nó vào trong ngôn ngữ Á Đông này, riêng gửi cho gió vàng về ngọn cỏ lá cây...

THE PRISONER

Still let my tyrants know, I am not do med to wear
Year after year in gloom and desolate despair
A messenger of hope comes every night to me,
And offers for short life, eternal liberty
He comes with Western winds,
with evening's wandering airs
With that clear dusk of heaven
that brings the thickest stars:
Winds take a pensive tone, and stars a tender fire.
And visions rise, and change,
that kill me with desire.
Desire for no thing know, in my mature years
When, if my spirit's sky was full of flashes warm
I knew not when they came,
from sun or thunderstorm.
But first a hush of peace-asoundless calm descends.
The struggle of distress and fierce impatience ends.
Mute music soothes my breast- unutter'd harmony
That I could never dream till Earth was lost to me
Then dawns the Invisible;
the Unseen its truth reveals;
My outward sence is gone, my inward essence feels;
Its wings are almost free- ist home,
ist harbour foud
Measuring the gulf, it stoops,
and dares the final bound
O dreadful is the check-intense the agony
When the ear begins to hear and
the eye begins to see;
When the pulse begins to throb-
the brain to think again
The soul to feel the flesh,
and the flesh to feel the chain.
Yet I would lose no sting,

would wish no torture less;
The more that anguish racks,
the earlier it will bless;
And robed in fires of hell,
or bright with heavenly shine
if it but herald death, the vision in divine
(Emily Bronte)

Tù Nhân

Tuy nhiên bạo ngược nhà người
Hãy xin rõ nhẽ con người của ta
Cả tua mệnh vận há là
Liên tồn chịu trận năm qua năm về
Há ru trăm nịch nào nề
Nề lòng há lẽ ba bề rưng long
Bốn bề rung lộng vờ trông
Rộng lưng tuyệt vọng bụi chồng chất than
Chẳng nhe ưu uất khôn hàn
Há rằng sứ giả muôn vàn biệt tằm
Niềm hy vọng nguyệt đêm rằm
Hằng hằng tĩnh dạ hội đàm đáo lai
Hiển dưng tặng vật khôn tày
(Khay tồn) Tự do vĩnh viễn cho ngày phù du
Đến từ trận trận gió tây
Vớ luồng thiên khí cuối ngày lang thang
Vớ hoàng hôn bằng lãng vàng
Trời thanh như lục lam dàn nghìn sao
Gió se từng sợi thì thào
Tư lờng vớ lửa ngàn sao lập lòe
Vô ngần tượng triệu vàng hoe
Phát phơ phù động lệ kiều sát nhân
Niềm vui hứng ? Nỗi tàn ngần
Liên tồn chết lịm tiên lần tồn lo
Tảng kính thương hải xuống đò
Đáo lai bỉ ngạn khôn dò bỉ biên
Phiêu bồng dục vọng mẫn thiên
Vô duyên lộng xõa vớ niên kỷ chầy
Cơn vui cuồng dại cuộc này
Giữa niềm khiếp đảm lệ đầy tương lai
Triều dự cảm, sông ngân dài
Đảm trang hồng hạnh mỏng dày mấy phân
Trời bất tuyệt mộng thanh tân
Trời linh thể ngập bồn đấng sát na
Từ đâu tới những dư ba
Từ vắng nhật sáng hay là bão giông
Từ cơn chiếu diệu lục hồng
Hay từ sấm chớp vân mông truyhoan
Tuy nhiên sơ khởi một làn
Phiêu nhiên tĩnh tịch lại dàn cồn hoa
Vô thanh vô tức khuy nh tà
Xuống chênh lếch bóng như là đả gieo
Cuộc tranh chấp vốn hiểm nghèo
Của nô nức vớ hút heo đoạ trường
Bồng dưng chấm dứt như đường
Rằng từ ngẫu nhĩ vô thường ra hoa

Thần tiên thuyết thoại hay là
Tiên thần hiền thánh hanh hà thông hang
Thang hồng lồng lộng hai làn
Thanh lan rũ bức một hàng cỏ thơm
Vân niên cốc khẩu khe rờn
Đào tâm sự túy tiếu cuồng ca ngâm

(Sịch mảnh huyền hỏa cựu lâm
Đặng nhai đáo lĩnh sầm sầm uất sương
Hành ca thị thượng thể thường
Ông trời rút hột vì thương bà trời
Tắm quần bà ướt chơi vơi
Đầu tiên xiêm trút mồ hôi con tườu
Bất cần xảo toán cơ mưu
Diêm sinh điểm đạm giấc trửu tượng mơ
Phi tiên? tức đạo lững lờ
Phi hiền? tức thánh tiên thờ phượng tiên
Diện tiền bất viễn tồn liên
Tiên đồn thánh lữ phi tuyền tuôn ra)

Âm thầm xoang điệu hòa ca
Máu trong me phổi da ngà máu me
Mé mau kỳ ảo lập lòe
Liên tồn nứt rạn lại lè xè ngân
Há rằng duệ địa toi đâm
Đi đời đất tiếu ngâm ngâm tuyết trử
Tới bao giờ đến bây giờ
Tan hoang hào lũy mới ngờ cho ra
Bấy giờ bất chợt lập lò
Lóe ra một tí tia vô dạng hình
Cõi Vô Thức, miền U Minh
Huyền vi tịch hạp ôn hình hai vành
Xòe ra xoạc tới chớp nhanh
Cù cửa đùm đẩy tam bàn nhà ma
Ngát ngậy chết lịm ngoài da
Thì trong tinh thể lại hòa chan cơn
Vèo bay đôi cánh xanh rờn
Cặp bờ cổ ý làm đồn rộng thêm
Dám toan khêu được vang trên
Mép rìa tối hậu truông ghềnh thậm chung
Hỡi ôi nhịp điệu song trùng
Cuộc đùng cơn phập phỏng hùng tâm se
Huyền môn tâm pháp khôn dè
Liên tồn khởi sự nhìn nghe liên tồn
Máu tim ráo riết dập dồn
Não cân ngong ngóng một dòng tư suy
Hồn cảm phách? Phách cảm ghi
Máu me khiêm thuận sầu bi xích xiềng
Dấu sao hảo hợp là miền
Cửa tương xung cửa uy quyền âm dương
Thế sao là sổ đoạ trường
Bãi ra thế ấy vịnh đường thế kia
Càng khắc khoái càng bốc tia
Liên tồn càng dập, mép rìa càng dâng
Triều ngậy ngát, sóng lằng lằng
Ỗ liên thanh ngạn bên lằm than hang

*Ban sơ cỏ mọc hai hàng
Ngân sương chiếu diệu huy hoàng tượng hoa
Dấu rặng hoành đoạt thậm đả
Lửa đen hỏa ngục hay là dương quang
Dấu như bát tuyết khôn hàn
Dấu rặng cơ sự muôn vàn nhà ma...
(Bạch hồng loạn trụ thiên hoa
Kim liên địa dòng mù sa đêm nào
Tinh vi vạn pháp ty hào
Mạn dao chủ vĩ em Tào Tháo ôi
Cửa thiên chấn động liên hồi
Lôi đình hội đạo ly bôi hội thiên
Tam tòa phối hợp như nhiên
Bronte thiết nhứt Nuông Tiên thiết nhi
Ở trường lẫm lúc lẫm khi
Lẫm là rất mực ù lý lẫm nghe*

Bộ sách quý giá cô nương đưa tặng tại hạ ngày tại hạ đáp tàu sang Nhật, ngày nay tại hạ nằm bên phương trượng chùa chiền, vẫn đem gối đầu năm canh, và bao phen lần giở... Một mùi hương huyền ảo từ đó cứ đi về vây bọc một cung thành mơ mộng suốt bờ cõi chiêm bao.

*Thưa Gái ạ! Nếu gái về xứ sở
Của dư vang về sử lịch khuynh thành
Thì quốc sắc bốc thiên hương rạng rỡ
Sẽ bao trùm hồn sông Loa sông Xen ...*

*Si vous alliez, Mademoiselle, au vrai pays de gloire
Sur les bords de la Seine ou de la verte Loire.
Belle, digne d'orner les antiques manoirs
Vous feriez, à l'abri des ombreuses retraites,
Germer mille sonnets dans le Coeur des poètes
Que vos grands yeux rendraient plus soumis que vos noirs.
(Baudelaire)*